

‘Ik werd kwaad op mijn moeder als ze weer eens begon over Het Betere Leven dat ze me had gegeven. Ik heb hier ook áfgezien, hè’

Vers van de Pers

SACHLI GHOLAMALIZAD

Als er één nieuw gezicht opvalt in de VTM-reeks ‘De bunker’, is het wel dat van Sachli Gholamalizad (33). In het team van de Staatsveiligheid speelt de exotische schone de harde Farah Tehrani, een personage dat min of meer samenvalt met wie ze zelf is. Tehrani is net als Sachli geboren in Iran en op haar vijfde als vluchteling naar België gekomen, en allebei branden ze van ambitie.

Stefanie de Jonge / Foto's Johan Jacobs

Als we Sachli ontmoeten in Antwerpen, is ze helemaal hyper van vermoeidheid. Ze is net een uur terug uit Edinburgh, waar ze met haar eigen voorstelling ‘A Reason to Talk’ naartoe is getrokken en met een de prestigieuze Fringe First Award heeft gewonnen. Ook het Theaterfestival, dat vorige week in Brussel van start ging, selecteerde ‘A Reason to Talk’. Een zeer intens stuk: Sachli legt er haar moeilijke relatie met haar moeder in bloot door haar keiharde vragen te stellen waar ze, bijna dertig jaar na hun vlucht uit Iran, eindelijk duidelijkheid over wil, in plaats van vage antwoorden. Haar moeder probeert die zo goed mogelijk te beantwoorden, zonder haar trots te verliezen. Je voelt constant dat het maken van de voorstelling een noodzaak was voor Sachli. Ze speelt alsof haar leven ervan afhangt en je ziet haar halverwege ook breken. **Sachli Gholamalizad** «Dat gebeurt vaak rond hetzelfde moment, namelijk wanneer mijn moeder vertelt hoe mijn broer en ik elke nacht bij haar in bed kropen toen we net in België

woonden. We klampten ons aan haar vast en toen we allebei sliepen, plasten we in bed. Toch bleef zij de hele nacht op de natte matras liggen, zonder te bewegen, om onze nachtleven ervan afhangt en je ziet haar halverwege ook breken. scène vat samen waar ik het in ‘A Reason to Talk’ over wil hebben: de extreme opoffering van mijn moeder, die natuurlijk heel mooi is, maar die mij ook met een enorm schuldgevoel heeft opgezadeld, en die ertoe

heeft geleid dat ik zo kwaad op haar ben geweest. Dat was ik ook omdat praten met haar zo moeilijk is. Ik zat met zoveel vragen en verwarring toen ik opgroeide, maar mijn moeder gaf me altijd onduidelijke antwoorden.» **HUMO** Je begint je voorstelling met een bombardement van contrasten: een foto van jou in een exotische tuin en één van jou op de

‘DE BUNKER’

shoot van Sinterklaas. Een foto van je grootmoeder met een hoofddoek naast een beeld van je moeder in een minirok. Dan volgt een korte monoloog in het Farsi. De vertaling projecteer je pas erna en dan blijkt opeens dat je in die scène keiharde internetseks aan het bedrijven was. Dat was het laatste wat ik had verwacht. Ik voelde me betrap op het vooroordeel. **Gholamalizad** «Daar speel ik natuurlijk op in. Ik was zelf ook heel verrast toen ik op mijn twintigste voor het eerst in mijn eentje naar Iran ging en er op feestjes terecht kwam. Ik wilde mijn vaderland op mijn manier leren kennen, er mijn eigen band mee opbouwen en er mijn eigen mening over vormen. Ik wou over dat onderzoek ook een film maken. Ik belandde op die feestjes en dacht: ‘Wat is dit?’ Ik begrijp het nu wel. De Iraanse jeugd is erg seksueel geobsedeerd omdat de overheid elk contact in het openbaar tussen ongetrouwde mannen en vrouwen verbiedt. ▶

SACHLI GHOLAMALIZAD 'DE BUNKER'

► Jonge mensen geven er feesten in de woestijn, buiten de stad, en het gebeurt wel eens dat die in orgieën eindigen. Naar een feestje gaan om met iemand in bed te raken, dat bestaat hier niet. Wij hebben daar niet zo'n nood aan omdat wij makkelijk aan seks raken als we dat willen, maar bij hen voelt het bijna als een noodzaak als ze uitgaan. Soms zijn er op feestjes ook speciale kamertjes voor. Vooral de rijke jongeren in Iran lijken wat dat betreft helemaal geen grenzen meer te kennen.»

HUMO Wat dacht je toen je om je heen keek?

Gholamalizad «Ik heb me vaak afgevraagd: 'Als ik in Teheran was gebleven, hoe zou ik dan geweest zijn?' Was ik dan ook iemand geweest die niet de vrijheid had gekregen om zichzelf te ontplooiën en haar seksualiteit te ontwikkelen? Zou ik ook underground zijn gegaan, die feestjes afgelopen hebben en wilde kunst zijn gaan maken, zoals sommige van mijn vrienden daar doen?

»Ik heb in Iran een gevoel van vrijheid leren kennen die ik hier nooit heb gevoeld. Dat heeft me de eerste jaren erg verward. Ik ben hard begonnen na te denken over wat vrijheid is. Dat begrip ben ik helemaal uit elkaar beginnen te trekken: 'Is de vrijheid die het Westen zo hoog in het vaandel draagt, wel echt zo vrij?' Mijn volgende voorstelling wil ik daarover maken. Ik vind dat je hier soms veel regels hebt. Ik stapte vorige week in Edinburgh voor het eerst een bus op en wist niet precies hoe het kaartjessysteem werkte. Meteen werd ik afgebluft omdat ik niet op de hoogte was van wat je hoort te doen. Zo hebben mensen me

Sachli in 'A Reason to Talk', met haar moeder op de achtergrond: 'Ik wil door haar masker heen breken.'

váák afgebluft in plaats van me te helpen. Dat voelt heel onvrij, of liever ongestuurd.

»Maar nu hoor ik al meteen iemand uit de rechtse hoek roepen: 'Je mag al blij zijn dat je hier zit!' Ik móét en zal mijn handen kussen dat ik hier ben.»

HUMO Terwijl jij daar anders over denkt?

Gholamalizad «Het is com-

plexer dan dat. De eerste keer dat ik in Iran terugkeerde naar het huis waar wij hadden gewoond, wist ik niet wat ik zag. Het was een fantastisch groot huis in een toffe buurt, een beetje LA-achtig, bijna. Ik dacht alleen maar: 'Ik had hier gewoon kunnen opgroeien en een goed leven kunnen hebben, in plaats van in een dorp in Vlaanderen, waar ik behandeld ben als een arme migrant.' Mijn moeder zei altijd maar dat ze ons in België een beter leven had gegeven, maar mijn vrienden in Iran zijn allemaal intelligente, interessante, jonge, politiek actieve mensen. Ze maken enorm spannende dingen in het theater en in de dans- en filmwereld. Hier durf ik me weleens te ergeren aan het theater over theater, het gepriegel in de marge. Veel mensen die in Iran met kunst bezig zijn, doen dat uit noodzaak, omdat ze iets te vertellen hebben dat ze móeten vertellen. Dat vond ik zalig: omgeven zijn door mensen die mij echt snaptten. Daarom werd ik elke keer kwaad op mijn moeder als ze weer begon over Het Betere Leven dat ze me had gegeven. Ik heb hier ook áfgezien, hè.»

HUMO Waarvan zag je dan zo af?

Gholamalizad «Bijvoorbeeld dat mijn ouders mij in mijn puberteit totaal niet geholpen hebben, omdat er tussen ons zo'n enorme kloof gaapte.»

HUMO 'Ik kon jou niet de dingen toestaan die je zo graag wilde – met jongens omgaan zoals je vriendinnen deden. Dat kon ik vanuit mijn achtergrond gewoon echt niet,' vertelt je moeder in je voorstelling.

Gholamalizad «Daar was ik erg kwaad over. Ik begrijp nu dat ze het écht niet kon omdat ze uit een andere wereld komt. Maar toen begreep ik dat niet. Ik zag haar als zwak en dom omdat ze niet goed Nederlands sprak, zich niet aanpaste aan de samenleving hier en niks snapte van mijn wereld.»

HUMO 'Je hebt me niet geleerd een vrouw te zijn,' zeg je.

Gholamalizad «Mijn moeder zei heel vaak: 'Waarom ben je zo boos? Ik ben de beste moeder die er is.' Maar dat vond ik helemaal niet. Ik wou een andere moeder, met wie ik intellectuele gesprekken kon voeren. Ik vond haar niet sterk, terwijl zij juist wél een enorme strijdster is. Ze is allesbehalve een traditionele vrouw. Ze heeft vrijheid gevochten voor haar vrijheden. Haar ouders hebben verschillende keren geprobeerd haar uit te huwelijken – haar eigen moeder is nog uitgehuwelijkt op haar 14de, maar zij heeft dat telkens geweigerd: 'Neen! Ik trouw alleen met iemand met wie ik wil trouwen.' Ze was al 27 toen ze mijn vader ontmoette – naar Iraanse normen zo oud dat ze al was afgeschreven. Maar op mijn vader was ze echt verliefd – mijn ouders zijn ook nog altijd samen. Zonder gestudeerd te hebben heeft ze haar weg gevonden in België: ze is als hamam-masseuse begonnen in het Brasschaats Badhuis, en nu heeft ze een eigen zaak. Ze is één van de beste hamam-masseuses in Antwerpen – zelfs **Ann Demeulemeester** is klant bij haar.»

GILLENDE WAKKER

HUMO De vragen die je je moeder stelt in de video, zijn keihard.

Gholamalizad «Ja, omdat ik door haar masker heen wil breken. Ze heeft me nooit verteld hoe moeilijk zij het heeft gehad. Ik denk dat ik helemaal niet snap waar zij allemaal doorheen is moeten gaan, welke vernederingen ze heeft moeten slikken om ons toch maar dat leven te geven dat ze voor ons voor ogen had.»

HUMO Je wil antwoorden, ook op de meest voor de hand liggende vraag: 'Waarom zijn we naar België gegaan?' Heeft ze je daar ondertussen een antwoord op gegeven?

Gholamalizad «Jawel, maar vaag, en ze gaf ook telkens weer andere antwoorden. Ik wilde de echte redenen kennen: ►

'In België durf ik me weleens te ergeren aan het theater over theater, het gepriegel in de marge. In Iran maken veel mensen kunst uit noodzaak'

SACHLI GHOLAMALIZAD 'DE BUNKER'

► 'Zijn wij nu politieke vluchtelingen?' Mijn ouders waren wel aanhangers van de sjah (Reza Pahlavi, red.) en ze waren niet blij met de komst van Khomeini, maar zelf waren ze nooit erg politiek actief, dus hoe zat dat dan? Nu, mijn grootvader was wel een bekende figuur in Anzali, de stad waar ik ben geboren. Hij speelde er politieke voorstellingen en had een bekende bar annex restaurant waar onder anderen sjahgezinden samenkwamen om over politiek te praten, en waar de drank rijkelijk vloeide. Hij is tijdens de revolutie verschillende keren in

omdat ze dan als iemand in nood wordt gezien.' Het is waar, denk ik. Mijn ouders hebben nooit hulp aan het OCMW gevraagd. Ze hebben vanaf de dag dat ze hier aankwamen, zelf in hun onderhoud voorzien.»
HUMO Je vader kwam twee jaar later naar België.
Gholamalizad «Ja. Mijn moeder is heel plotseling met mijn broer en mij vertrokken. Mijn vader moest ons huis, de auto's en zijn zaak nog verkopen. Waarom dat twee jaar heeft geduurd, daar weet ik nog altijd het fijne niet van. Hij wordt wel nog geregeld gillend wak-

kennis maken met de islam. Maar op de school van mijn broer werd het schoolhoofd plots vervangen door een revolutionair – waanzinnig hoe snel de veranderingen daar zijn doorgevoerd. Leerkrachten werden verplicht het islamitische gedachtegoed uit te dragen. Opeens moest mijn broer elke dag bidden én zijn ouders bespioneren. Elke dag vroeg de leraar aan de kinderen in de klas: 'Bidden je ouders niet? Luisteren ze naar westerse muziek? Is er alcohol in huis?' En als een kind 'ja' antwoordde, kwam de Revolutionaire Garde je huis binnenvallen en alles in beslag nemen, of zelfs je ouders afknallen. Alles was mogelijk.

»Mijn ouders leefden in een sfeer waarin ze constant moesten doen alsof ze gelovig waren. Buitenshuis moest mijn moeder een hoofddoek dragen en er vroom uitzien, terwijl ze binnenshuis feestjes gaf waar ze minirokken droeg en waar iedereen alcohol dronk. Voor hen was het belangrijk het gevoel te hebben dat hun dagelijkse leven bleef doorgaan en te kunnen doen alsof er niks veranderd was. Maar mijn broer was gelovig aan het worden, vrij fanatiek zelfs. Het gevaar dat hij op school zou vertellen dat mijn ouders alcohol dronken, werd steeds groter en dan konden ze in de gevangenis terecht komen.

»Ik begrijp de keuzes van mijn ouders, maar ik wilde me nog meer verdiepen in die geschiedenis om me er een eigen beeld over te kunnen vormen. Zoals je weet, was de sjah een dictator die iedereen die het niet eens was met zijn regime liet uitschakelen door zijn geheime politie, de *savak*. Hij was een marionet van Amerika en Groot-Brittannië, die goedkope olie van hem wilden, en promoveerde het Westen op een heel extreme manier. Niemand mocht nog uiting aan zijn geloof geven. Dat dat voor kwaadheid heeft gezorgd, is logisch, en dat de gelovigen samen met de link-

se intellectuelen uiteindelijk in opstand zijn gekomen ook. Kijk, als er iets is dat ik van al dat zoeken en lezen heb geleerd, is het dat het nooit goed is dingen in zwart-wittermen te bekijken.»

HUMO Dat is ook waar je voorstelling over gaat. Je legt je moeder op de rooster, maar jezelf ook. Je schaamt je ervoor hoe hard je voor haar bent geweest.
Gholamalizad «Natuurlijk. Ik heb ook vaak 'sorry' tegen haar gezegd als ik weer eens tekeer was gegaan. Maar dan zei ze altijd: 'Het is niet erg.' En dat maakte me juist wéér heel kwaad. Ik wou dat ze het wél erg vond. Ik dacht: 'Verstik me toch niet met die allesverzengende liefde en zelfopoffering. Trek je grenzen toch tot waar het voor jou gaat, en dat zal ik dan wel aanvaarden. Zorg wat beter voor jezelf. Laat niet alles toe. Je belaaft me op die manier alleen maar met een schuldgevoel.' Maar zij gaf en gaf en ik duwde haar elke keer keihard weg, ik zei steeds wreder dingen tegen haar omdat ik wilde dat ze voor zichzelf opkwam. Maar ze begreep me niet. Ze snapte niets van de wereld waar ik in zat, een wereld waarin ik leerde dat je voor jezelf moest opkomen, dat je je zelfbewustzijn moest ontwikkelen. Ik schaam mij er inderdaad voor hoe hard ik ben geweest, maar pas aan het einde van de voorstelling geef ik dat toe en toon ik het. Net als mijn moeder hou ik mijn ware gevoelens dus lang verborgen, waarmee ik wil zeggen: 'Mijn moeder en ik zijn eigenlijk even trots.' Ik heb heel veel van haar meegekregen. Dat strijd bare heb ik ook van haar. Ik heb ondertussen aan zoveel dingen gemerkt dat ik echt haar dochter ben. Dat is de conclusie: dat je moet aanvaarden dat je allebei niet perfect bent, en dat zij op haar manier de best mogelijke moeder is.»

HUMO Waren je ouders enthousiast toen je zei dat je actrice wilde worden?
Gholamalizad (lacht) «Dat mijn ouders me uiteinde-

'Mijn moeder snapte niets van de wereld waar ik in zat, een wereld waarin ik leerde dat je voor jezelf moest opkomen.'

lijk naar de kunsthumaniora lieten gaan, is omdat ze niet meer wisten wat ze met me aan moesten. Ik was heel onhandelbaar vanaf mijn puberteit: op school liep alles mis en ik leverde vaak blanco examens in om te tonen hoe ongelukkig ik was. Alleen op mijn leraar Nederlands van het vijfde jaar maakte ik indruk, telkens als we gedichten moesten voordragen. Ik vond poëzie zo mooi, ik ging daar helemaal in op. Hij gaf me daarna de hoofdrol in het schooltoneel. Daar stortte ik me ook op. Ik had zo'n behoefte me te uiten, dingen hardop te zeggen. Ik had zo lang mijn mond moeten houden omdat mijn ouders het zo belangrijk vonden dat we beleefd waren en ons beschaafd gedroegen. Ik herinner me nog goed de minachting waarmee mensen naar mijn moeder keken als ze met een accent sprak, en hoe elke keer als ik dat zag gebeurde naar mijn moeder keken als ze met een accent sprak, en hoe elke keer als ik dat zag gebeurde, hield ik mijn mond. Dat wilde ik dus niet meer. Ik wilde niet zoals mijn moeder dingen over me heen laten gaan.»

DE BUNKER
VTM, elke maandag, 21.45

Sachli Gholamalizad gaat met 'A Reason to Talk' op tournee door Vlaanderen. Info en speeldata: uitinvlaanderen.be

DE MOOISTE BORSTEN

HUMO Het vreemde is dat je tijdens je voorstelling heel expressieve foto's van je moeder toont: in minirokken en blouses met een diepe décolleté.

Gholamalizad «Zij is echt een diva. Wat dat betreft, is ze veel minder bang dan ik. Zij heeft totaal geen problemen met lichamelijke en vrouwelijkheid, ze durft zich heel sexy te kleden. Zelfs als ze naar een oudercontact ging, kleepte ze zich volledig op. Ze moedigt me ook op. Ik had zo'n behoefte me te uiten, dingen hardop te zeggen. Ik had zo lang mijn mond moeten houden omdat mijn ouders het zo belangrijk vonden dat we beleefd waren en ons beschaafd gedroegen. Ik herinner me nog goed de minachting waarmee mensen naar mijn moeder keken als ze met een accent sprak, en hoe elke keer als ik dat zag gebeurde, hield ik mijn mond. Dat wilde ik dus niet meer. Ik wilde niet zoals mijn moeder dingen over me heen laten gaan.»

'Ik heb hier en daar het excuusallochtoontje gespeeld, maar dat is goed geweest: daardoor ben ik mijn eigen voorstellingen gaan maken'

voor haar een vorm van feministe zijn? Zijn de vrouwen die zich nu sluiëren omdat ze geen sekssymbool willen zijn, ook feministes? Hangt het af van de context waar je in zit? En wat voor feministe ben ik dan?»
HUMO Je toont ook een filmpje van jezelf waarin je in Iran in de zee zwemt. In een lang kleed en met een sluier om.

Gholamalizad «Ja, dat is in Anzali. Maar daar heb je ook een vrouwenstrand: hilarisch! Dat strand is betalend en bij de ingang word je gefouilleerd. Je moet er je gsm afgeven, en alle apparaten waar je foto's mee kunt maken. Op dat strand ligt het vol naakte vrouwen, op twintig centimeter van elkaar, prachtig bruin, allemaal volledig geschminkt en gelakt, met de mooiste borsten. Die vrouwen hebben zo'n honger om die kant van zichzelf te tonen. Dat zie je op straat al. Daar proberen ze zoveel als ze kunnen met de wetten te spelen. Ze dragen hun hoofddoek zo ver mogelijk naar achteren, hebben hun gezicht zo veel mogelijk geschminkt, dragen hun mantels zo kort als ze kunnen. Vrouwen worden er geregeld opgepakt door de zedenpolitie, ze krijgen dan zware boetes of zweepslagen. Maar voor hen is het belangrijk toch te proberen zo veel mogelijk zichzelf te kunnen zijn. Daarom is kunst ook zo belangrijk in Iran. Al zie je ook hier meer en meer politiek theater ontstaan.»
HUMO Je zei al dat je die noodzaak om kunst te

maken ook voelt, maar je hebt het RITS niet afgemaakt.

Gholamalizad «Nee, ook daar kon ik moeilijk aarden. Na twee jaar mocht ik gaan. Pas later heb ik workshops method-acting gevolgd in Parijs en heb ik enkele mailtjes naar productiehuisen gestuurd. Hier en daar heb ik toen het excuusallochtoontje gespeeld – ik moest érgens beginnen. Ik heb me daar soms wel slecht bij gevoeld. En kwaad. Maar dat is goed geweest, want daardoor ben ik mijn eigen voorstellingen gaan maken.»

HUMO Je speelde mee in 'Dag en nacht – Hotel Eburon' en 'Ella', en nu in 'De bunker'.

Gholamalizad «En daar ben ik echt heel blij mee. Dat ik allochtoon ben, wordt hier op een andere manier aangewend: het versterkt de rol. Ik heb er geen probleem mee om een allochtoon te spelen, maar niet als het is om de indruk te geven dat die onderaan de ladder in de samenleving staat, of in het criminele milieu vertoeft.»

HUMO Je personage Farah Tehrani is streng, bijna mannelijk, bijna op een extreme manier het tegendeel van een excuusallochtoon.

Gholamalizad «Ja, dat is zo. Maar je zal zien, in de volgende afleveringen valt mijn haar losser, worden mijn kleren kleurrijker, toon ik emoties. Het is even zoeken geweest, maak ik van Farah toch weer iets van mijzelf.»